

KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI BOLALARDA PASTKI JAG' DIAMETRI (BIGONAL KENGLIK)NING YOSHGA MOS KRANIOMETRIK KO'RSATKICHLARI

G. J. Ulug'bekova, Z. O. Qosimov, Sh. A. Adhamov

Andijon davlat tibbiyot instituti, Andijon, O'zbekiston

Tayanch so'zlar: antropometrik tekshiruvlar, pastki jag' diametri (bigonal kenglik), kraniometrik nuqtalar, gonion (go) nuqtalar, pastki jag'ning o'lchamlari.

Ключевые слова: антропометрические исследования, диаметр нижней челюсти (бигональная ширина), краниометрические точки, точки гониона, размеры нижней челюсти.

Key words: anthropometric examinations, lower jaw diameter (bigonal width), craniometric points, gonion (go) points, dimensions of the lower jaw.

Maqolada kichik maktab yoshidagi bolalarda pastki jag' diametri (bigonal kenglik)ni yoshga mos ravishda o'sish dinamikasi tahlil etish maqsadida olib borilgan kraniometrik tadqiqot natija va tahlillari bayon qilingan. Pastki jag' diametri (bigonal kenglik)ni kraniometrik ko'rsatkichlari Andijon viloyatining Izboskan tumanida yashovchi 7-12 yoshdagi 165 nafar bolalardan olingan natijalar misolida tahlil etilgan.

КРАНИОМЕТРИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ ДИАМЕТРА НИЖНЕЙ ЧЕЛЮСТИ (БИГОНАЛЬНОЙ ШИРИНЫ) У ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Г. Ж. Улугбекова, З. О. Касимов, Ш. А. Адхамов

Андижанский государственный медицинский институт, Андижан, Узбекистан

В статье описаны результаты и анализ краниометрического исследования, проведенного с целью анализа динамики роста диаметра нижней челюсти (ширины бигонала) у детей младшего школьного возраста в зависимости от возраста. Проанализированы краниометрические показатели диаметра нижней челюсти (бигональной ширины) на примере результатов, полученных у 165 детей в возрасте 7-12 лет, проживающих в Избосканском районе Андижанской области.

CRANIOMETRIC INDICATORS OF THE LOWER JAW DIAMETER (BIGONAL WIDTH) IN CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE

G. J. Ulugbekova, Z. O. Kasimov, Sh. A. Adkhamov

Andijan State Medical Institute, Andijan, Uzbekistan

The article describes the results and analyzes of the craniometric research conducted in order to analyze the dynamics of growth of the lower jaw diameter (bigonal width) in children of primary school age according to years. The craniometric indicators of lower jaw diameter (bigonal width) were analyzed on the example of the results obtained from 165 children aged 7-12 years living in Izboskan district of Andijan region.

Kirish. Sport tibbiyoti sohasida fundamental, amaliy va innovatsiya ilmiy tadqiqotlar o'tkazish, sport patologiyasining oldini olish va davolashning ilg'or uslublari, yo'l qo'yilgan jismoniy yuklamalar, sport turining xususiyatlarini hisobga olgan holda sportchilarning diagnostika va funksional holatini yaxshilash standartlarini ishlab chiqish va joriy etish, musobaqalarga tayyorlashda sportchilarni kuzatib borishda ham antropometrik ko'rsatkichlarning o'rni beqiyosdir.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. V.A. Distel, V.G. Sunsov, V.D. Vagner (2001) lar antropometrik tekshiruvlarning klinik ahamiyatiga alohida to'xtalib, tish-jag' anomalialarini ichida boshni, yuzni, jag'lar va tish yo'ylarini antropometrik tekshirish muhim ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlaydilar.

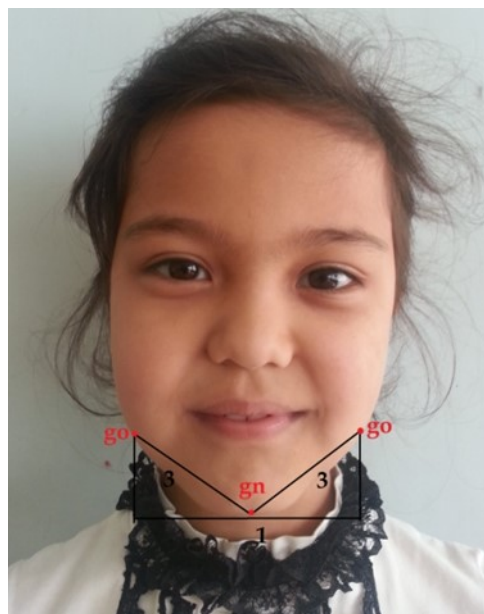
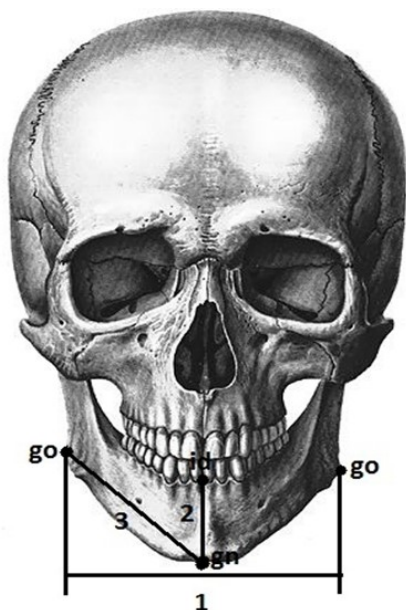
Jag'larning tishlar almashinuvi davridagi o'sishi sagittal, vertikal va transversal yo'nalishlarda bo'ladi [2].

Qattiq tanglay o'lchamlarining o'zgarishi yuz va boshning chiziqli o'lchamlariga, kalla suyagi miya va yuz qismlarining shakliga, pastki jag'ning o'lchamlariga bog'liqdir [3].

Kraniometrik ko'rsatkichlarni o'lchash jarayonida Marthin R. (1928) tomonidan tavsiya etilgan kraniometrik nuqtalardan foydalanildi.

Pastki jag' diametri (bigonal kenglik) – o'ng va chap tomondagi gonion (go) nuqtalar orasidagi masofa. Biz bunda pastki jag'ning burchak qismidagi eng turtib chiqqan nuqtalari orasidagi to'g'ri chiziqli masofani shtangensirkul yordamida o'lchadik.

Natijalar. Pastki jag' diametri ko'rsatkichi 7 yoshli o'g'il bolalarda $9,35 \pm 0,04$ smga; 10 yoshda $9,64 \pm 0,04$ smga va 12 yoshda $10,10 \pm 0,06$ smga teng bo'ladi. Qiz bolalarda esa 7 yoshda $9,24 \pm 0,12$ smga; 10 yoshda $9,56 \pm 0,08$ smga va 12 yoshda $9,90 \pm 0,24$ smga teng bo'lishi tadqiqot natijalaridan ma'lum bo'ldi.

1-rasm. Pastki jag‘ning diametri (bigonal kenglik) ni o‘lchash sohasi: 1- pastki jag‘ diametri (bigonal kenglik); 2- pastki jag‘ tanasining balandligi; 3- pastki jag‘ tanasining uzunligi.

Tadqiqotdan olingan natijalardan ko‘rishimiz mumkinki, har ikkala jins vakillarida ham o‘rganilayotgan yoshlarda ko‘rsatkichlarning bir maromda kattalashishini kuzatish mumkin.

Pastki jag‘ diametri ko‘rsatkichi 7 yoshda o‘g‘il va qiz bolalarda deyarli teng bo‘ladi ($9,35 \pm 0,04$ sm va $9,24 \pm 0,12$ sm), 10 yoshda o‘g‘il bolalarda ko‘rsatkich 3,3 % ga ohsa, qizlarda 3,7 % ga oshadi. 7-12 yoshga bo‘lgan davrdagi o‘g‘il bolalarda bu ko‘rsatkich 7,9 % ga ortsa, qizlarda esa 7,1 % ga kattalashadi.

1 jadval.

7 yoshdan 12 yoshgacha bo‘lgan davrda pastki jag‘ diametri (bigonal kenglik) ko‘rsatkichlarning o‘sish dinamikasi ($X \pm m$, sm da).

Yoshi	7	8	9	10	11	12
O‘g‘il	$9,35 \pm 0,04$	$9,44 \pm 0,22$	$9,52 \pm 0,04$	$9,64 \pm 0,04$	$10,02 \pm 0,10$	$10,10 \pm 0,06$
Qiz	$9,24 \pm 0,12$	$9,26 \pm 0,22$	$9,36 \pm 0,04$	$9,56 \pm 0,08$	$9,76 \pm 0,12$	$9,90 \pm 0,24$

Xulosa. Pastki jag‘ diametri (bigonal kenglik) 7 yoshdan 12 yoshgacha bo‘lgan davrda o‘g‘il bolalarda $9,35 \pm 0,04$ smdan $10,10 \pm 0,06$ smga, qiz bolalarda mos ravishda $9,24 \pm 0,12$ smdan $9,90 \pm 0,24$ smga ortishi kuzatiladi.

Olingan kraniometrik ko‘rsatkichlarni yuz-jag‘ rekonstruktiv plastik jarroxligida, sud-tibbiy ekspertiza amaliyotida, jismoniy rivojlanishning yangi standartlarini ishlab chiqishda, yuz-jag‘ sohasi protezlarini ishlab chiqarish va yuz-jag‘ sohasini protezlashda, bosh kiyimlarini ishlab chiqarishda yangi standartlarni yaratish va odamlar orasidagi irqiy, etnik va populyatsion tafovutlarni o‘rganishda qo‘llash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Дистель В.А., Сунцов В.Г., Вагнер В.Д. Основы ортодонтии. - Н.Новгород: НГМА, 2001. - 237 с.
2. Abdiazimov A.D. Ortodontiya va bolalar uchun tish protezlari. - T.: Abu Ali ibn Sino nomidagi tibbiyot nashriyoti, 2002. - 203 b.
3. Лукина Г.А. Индивидуально-типологическая изменчивость и половой диморфизм неба в связи с формой головы: Автореф. дис. . . . канд. мед. наук. - Саратов, 2009.
4. Синельников Р.Д., Синельников Я.Р. Атлас анатомии человека 1 том. - М.: Медицина, 1996. - 343 с.
5. Ulug‘bekova G.J., Adhamov Sh.A. 7-12 yoshdagi bolalarda yuzning fizionomik balandligi o‘sishdinamikasining kraniometrik tadqiqi. "Profilaktik tibbiyotda yuqori innovatsion texnologiyalarni qo‘llash" Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari, 2023, Andijon, 1327-1328-b.
6. Ulug‘bekova G.J., Adhamov Sh.A. Andijon shahri va Izboskan tumanida yashovchi kichik maktab yoshidagi bo-

- lalarda boshning bo'ylama diametri o'sish dinamikasining qiyosiy tahlili. Xorazm Ma'mun akademiyasi axborotnomasi-4-1/2023, 209-211 b.
7. Ulugbekova J. Gulrukh, Adkhamov A. Shokhjakhon. Comparative analysis of growth indicators of the eye socket in subjects aged 7-12 years living in Andijan city and Izboskan district// Journal of Biomedicine and Practice.2023, vol. 8, issue 1, 197-201 b.
 8. Ulugbekova G.J., AdhamovSh.A. Profilaktik tibbiyotda antropometrik tadqiqotlar:7-12 yoshdagi bolalarda yuzning morfologik balandligi o'sish ko'rsatkichlari. "Profilaktik tibbiyotda yuqori innovatsion texnologiyalarni qo'llash" Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari, 2023,Andijon, 1328-1329-b.
 9. Ulugbekova G.J., AdhamovSh.A. 7-12 yoshdagi bolalarda yonoq diametri o'sish dinamikasining kraniometrik tadqiqi "Yosh tadqiqotchilar: muammolar va istiqbollar" Talabalar ilmiy jamiyatining 51-respublika ilmiy-amaliy konferentsiyasi materiallari, 2023,Toshkent,467-468-b.
 10. Ulugbekova G.J., Jalolov I.A., Adhamov Sh.A. 7-12 yoshdagi bolalarda yuzning o'rta kengligi kraniometrik ko'rsatkichlari. Xorazm Ma'mun akademiyasi axborotnomasi-2023, Xiva, 5-2/, 255-257-b.
 11. Ulugbekova G.J. Adhamov Sh.A. Profilaktik tibbiyotda antropometriya: 7-12 yosh toifasidagi bolalarda boshning gorizontaal aylanasi o'sish dinamikasining tahlili. Zamonaviy tibbiyotning dolzarb muammolari yosh olimlar xalqaro anjumani to'plami, 2023, Toshkent, 182-183-b.
 12. Ulugbekova G.J. Adhamov Sh.A. Kichik maktab yoshidagi bolalarda yuzning morfologik balandligi o'sish dinamikasi. O'zbekiston Milliy universiteti xabarleri, 2023,Toshkent,№3/1/1, 160-161-b.
 13. Ulugbekova G.J. Adhamov Sh.A. Profilaktik tibbiyotda antropometrik tadqiqotlarning o'rni. "Ilm-fan muammolari tadqiqotchilar talqinida" xalqaro ilmiy konferentsiyasi materiallari to'plami,2023, Qo'qon, 227-231-b.
 14. Ulugbekova G.J., AdhamovSh.A. Kraniometrik tadqiqotlar: 7-12 yoshdagibolalarda boshning bo'ylama diametri o'sish ko'rsatkichlari. "Yosh olimlar kuni" Respublika xalqaro talabalar ilmiy-amaliy anjumani materiallari,2023,Toshkent, 808-809-b.
 15. Ulugbekova G.J., AdhamovSh.A. 7-12 yosh toifasidagi bolalarda ko'z kosasi balandligi o'sish ko'rsatkichlari. "Tibbiyotning dolzarb muammolariga innovatsion yondashuv" Respublika yosh olimlar ilmiy-amaliy anjumani materiallari, 2023,Andijon, 275-276-b.
 16. Ulugbekova G.J., AdhamovSh.A. Kraniometriya : 7-12 yoshdagi bolalarda ko'z kosasi kengligi o'sish ko'rsatkichlari tahlili. "Tibbiyotning dolzarb muammolariga innovatsion yondashuv" Respublika yosh olimlar ilmiy-amaliy anjumani materiallari, 2023, Andijon,276-277-b.
 17. Ulugbekova G.J., Adhamov Sh.A. 7-12 yoshdagi sub'ektlarda ko'z kosasi tashqi kengligi o'lchamining o'sish ko'rsatkichlari tahlili. "Yosh tadqiqotchilar: muammolar va istiqbollar" Talabalar ilmiy jamiyatining 51-respublika ilmiy-amaliy konferentsiyasi materiallari, 2023, Toshkent, 468-b.